

Arbetslöshetsersättning och arbetslöshet: Förväntade effekter av regeringens politik

Ragnar Bengtsson¹ och Erik Hegelund² | Sveriges A-kassor 2018

Sammanfattning

Både den nuvarande regeringen och tidigare regeringar har genomfört förändringar i arbetslöshetsförsäkringen. Denna rapport diskuterar hur förändringar i arbetslöshetsersättningens ersättningsgrad (ersättning i relation till den arbetslöses tidigare lön) kan förväntas påverka arbetslösheten utifrån forskning. Vi presenterar beräkningar på ersättningsgraden och jämför utifrån forskning hur detta kan tänkas påverka arbetslösheten.

Den nuvarande regeringen höjde 2015 dagersättningen för dag 1-100 i arbetslöshet med 150 kr, och gränsen för högsta dagersättning till 760 kr. Under 2018 sänks antal karensdagar från 7 till 6. Dessa reformer innebär att ersättningsgraden ökar med 10 procentenheter.

Många studier har försökt uppskatta hur mycket vi kan förvänta oss att arbetslösheten förändras då arbetslöshetsersättningens ersättningsgrad ökar med 1 procentenhet (elasticitet). I ett urval av tidigare publicerade resultat finner vi att elasticitet kan ligga mellan 0,01 och 0,34. I så fall skulle det innebära att 10 procentenheter högre ersättningsgrad kan leda till att arbetslösheten ökar med mellan 0,1 och 3,4 procentenheter, allt annat lika. Arbetslösheten är idag kring 6,5 procent. En ökning på 3,4 procentenheter får därför betraktas som mycket stor.

Detta bör tolkas försiktigt av flera skäl. Vår beräkning är enkel. Effekten kan förstärkas och försvagas av andra faktorer. Annan ekonomisk politik eller händelser i omvärlden kommer att påverka utfallet. Rapporten utelämnar ett flertal intressanta men mer komplicerade frågor, såsom att förändringar av arbetslöshetsersättningen kan ha olika effekt beroende på hur hög ersättningsgraden är före reformen. Effekten kan även variera beroende på hur övriga delar av arbetsmarknaden fungerar, såsom vilka krav som är förenade med att erhålla arbetslöshetsersättning.

Bakgrund

Denna rapport är skriven på uppdrag av Sveriges A-kassor. Syftet är att diskutera hur förändringar i arbetslöshetsersättningens ersättningsgrad kan tänkas påverka arbetslösheten utifrån teoretisk och empirisk forskning. Denna rapport är en uppföljning på en tidigare rapport från Sveriges A-kassor på samma tema: Harbo Hansen (2013). I samhällsdebatten hörs ofta påståenden om att vi med säkerhet vet exakt vad en förändrad arbetslöshetsersättning får för långsiktiga effekter på arbetslösheten. Ett syfte med denna rapport är att belysa att sambanden ofta är komplexa och osäkra.

Hur fungerar arbetsmarknaden?

En beskrivning av hur Finansdepartementet, i likhet med många myndigheter och forskare, ser på sambandet mellan arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknaden finns i den pedagogiska och läsvärda rapporten "Hur ska utvecklingen av arbetsmarknaden funktionssätt bedömas?" från Finansdepartementets ekonomiska avdelning 2011. I denna beskrivs översiktligt det teoretiska ramverket i en så kallad sök- och matchningsmodell, bland annat baserat på Pissarides bok

¹ Nationalekonom. ragnarbengtsson@gmail.com

² Doktorand i ekonomisk historia, Stockholms universitet. erik.hegelund@ekohist.su.se

”Equilibrium Unemployment Theory”, vilken diskuterar arbeten på denna typ av teorier sedan åtminstone 1970-talet och framåt. Detta är en extremt inflytelserik typ av teori och förekommer i många olika former (Pissarides 2000; Rogerson, Shimer, och Wright 2005). Såvitt vi kunnat erfara ger Finansdepartementets rapport fortfarande en översiktligt korrekt bild av hur regeringen och flera myndigheter arbetar med dessa frågor.

Sök- och matchningsmodeller utgår från en beskrivning av arbetsmarknaden som ett in- och utflöde av arbets sökande. Arbetslösa söker arbete. Arbetsgivare söker arbetskraft. Fördelningen av inkomster påverkar hur lönsamt det är för arbets sökande att ta ett jobb och för företag att anställa en person. Arbetsmarknaden är i jämvikt då inflödet är lika med utflödet. Arbetslöshet kan enligt teorin fylla ett produktivt syfte för samhällsekonomin, då det låter folk söka mer högproduktiva jobb.

Hur mycket arbetslösheten påverkas av en förändring i arbetslöshetsersättning kan beskrivas i form av en elasticitet. Hög elasticitet betyder att arbetslösheten förändras relativt mycket till följd av förändringar av arbetslöshetsersättningen. Den totala elasticiteten kan delas upp i olika delelasticiteter. Finansdepartementet (2011) framhåller tre delar: jobbinsats, sökingsinsats och lönekrav. De två sistnämnda innebär att högre arbetslöshetsersättning kan leda till att arbets sökande söker färre jobb och kräver högre löner, vilket höjer jämviktsarbetslösheten. För att förenkla diskussionen fokuserar vi här på denna typ av mekanismer. Nedan diskuterar vi även andra tänkbara aspekter, men någon mer detaljerad diskussion om dessa ryms ej i denna rapport. Det finns även andra teorier med liknande övergripande slutsatser rörande arbetslöshetsersättning och arbetslöshet.

Empiriska studier rörande arbetslöshetsersättning och arbetslöshet

Att högre arbetslöshetsersättning leder till högre arbetslöshet är i någon mening mycket robust inom forskningen och stöds av en stor mängd publikationer. Men det är mindre tydligt exakt hur detta fungerar och hur stor den totala effekten är i verkligheten. Arbetslöshetsförsäkring kan tänkas påverka arbetsmarknaden på många olika vis och det finns ingen konsensus kring exakt vilken mekanism som dominerar, på vilket sätt, i vilken utsträckning eller över vilka tidshorisoner. Ej heller finns någon konsensus om hur detta bäst testas empiriskt. Det finns därför många olika resultat.

Den stora mängd empiriska studier som publicerats på detta ämne kan förenklat delas upp i mikro- och makrostudier. Mikrostudier studerar enskilda arbets sökande och hur förändrad arbetslöshetsersättning påverkar själva sökintensiteten, men kan då inte fånga jämviktseffekterna på hela arbetsmarknaden. Makrostudier använder aggregerade data, såsom ett värde per land och år, och uppskattar då den totala effekten. Nackdelen med makrostudier är att det är svårt att kontrollera för alla viktiga faktorer.

Finansdepartementet redovisar några resultat från bland annat makrostudier på flera länder, som mäter hur arbetslöshet och ersättningsgrad samvarierar. Effekten av förändring kan beskrivas som en kvasielasticitet som anger hur många procentenheter jämviktsarbetslösheten varierar då ersättningsgraden ökar 1 procentenhet. Kvasielasticiteten syftar på marginella förändringar vid en viss nivå av ersättningsgrad. Elasticiteten kan vara en annan vid en annan ersättningsnivå och under andra omständigheter.

Tabell 1 visar exempel på uppmätt kvasielasticitet i några makrostudier. Många studier som vi hittat använder data på bruttoersättningsnivå, utan hänsyn till skatter. Bland undantagen finns Avdagic och Salardi (2013) och Flaig och Rottman (2013) (jmf. diskussion i Howell och Rehm (2009)). Många studier fokuserar på OECD-länderna från 1960 och framåt. Resultaten varierar relativt mycket trots att flera analyser använder liknande metoder och delvis exakt samma material. Detta är ett skäl bland flera till att tolka detta med försiktighet.

Som exempel finner Layard m.fl. (1991) en elasticitet på 0,2 eller mer (10 procentenheter lägre ersättningsgrad, ger 2 procentenheter lägre arbetslöshet). Bassanini och Duval (2006) uppskattar elasticiteten till 0,12, vilket är vad Finansdepartementet (2011) använder. Baccaro och Rei (2007) jämför olika metoder och material och menar att det är svårt att överhuvudtaget dra några tydliga slutsatser kring korrelationerna mellan arbetslöshet och arbetslöshetsförsäkring, samt flera andra närliggande faktorer. Baker m.fl. (2005) kombinerar metoden från Nickell (1997) med datamaterialet från Nickell m.fl. (2001) vilket ger stora förändringar i resultat, däribland ändras elasticiteten så att dess nya resultat inte är statistiskt signifikant skilt från noll. Baker m.fl. gör även egna beräkningar och får i några resultat negativ elasticitet: högre ersättning samvarierar med lägre arbetslöshet. Två analyser på svenska respektive nordiska data uppskattar en ovanligt hög elasticitet, kring 0,3 (Forslund 2008; Fredriksson och Söderström 2008).

Tabell 1. Hur förändras jämviktsarbetslösheten när ersättningsgraden höjs 1 %?

Studie	Data	Elasticitet
Forslund (2008)	Nordiska länderna 1960-2000	0,30
Fredriksson och Söderström (2008)	Svenska regioner 1970-2002	0,34
Layard m.fl. (1991)	19 OECD-länder 1960-1990	0,20
Scarpetta (1996)	17 OECD-länder 1983-1993	0,13
Oswald (1997)	19 OECD-länder 1960-1996	0,06
Elmeskov (1999)	19 OECD-länder 1983-1995	0,11
Blanchard och Wolfers (2000)	20 OECD-länder 1960-1996	0,07
Daveri och Tabellini (2000)	14 OECD-länder 1965-1995	0,14
Nunziata (2002)	19 OECD-länder 1960-1995	0,16
IMF (2003)	20 OECD-länder 1960-1998	0,04
Belot och van Ours (2004)	17 OECD-länder 1960-1999	0,06
Boone och van Ours (2004)	19 OECD-länder 1985-1999	0,08
Baker m.fl. (2005)	19 OECD-länder 1960-1984	-0,06
Nickell m.fl. (2005)	20 OECD-länder 1961-1995	0,14
Bassanini och Duval (2006)	21 OECD-länder 1982-2003	0,12
Baccaro och Rei (2007)	18 OECD-länder 1960-1998	<i>a</i>
Stockhammer & Klär (2011)	20 OECD-länder 1960-2003	<i>a</i>
Orlandi (2012)	13 EU-länder 1985-2009	0,07
Avdagic och Salardi (2013)	32 länder, OECD och Östeuropa, 1980-2009	0,01
Flaig och Rottman (2013)	19 OECD-länder 1960-2000	0,07
Stockhammer m.fl. (2014)	12 OECD-länder 1986-2011	<i>a</i>

Varje studie innehåller flera resultat. Här återges genomsnitt/huvudresultat.

a) Effekten ej statistiskt signifikant skild från noll.

Exempel på litteraturöversikter i Bassanini och Duval (2006), Eichhorst m.fl. (2008).

Tänkbara förklaringar till spretiga empiriska resultat

Spridningen i de empiriska resultaten kan bero på flera saker. Rena metodproblem eller tillgång till data. Det är svårt att sätta siffror på alla betydelsefulla faktorer, såsom politiska regleringar. Men det kan även finnas flera teoretiska förklaringar. Här ges några exempel, vilka enbart syftar till att illustrera diskussionens bredd. Vi diskuterar inte hur viktiga olika effekter kan tänkas vara.

1. Genomsnittlig ersättningsgrad kan beräknas på olika sätt. Men olika delar av arbetskraften påverkas olika av förändringar i villkoren. Det är svårt att veta hur man bör mäta och olika

förändringar av genomsnittliga ersättningsnivån kan därför ha olika effekt på lönebildningen. Till exempel kan det tänkas att två förändringar, för olika delar av arbetskraften, som resulterar i samma genomsnitt kan påverka arbetsmarknaden på olika sätt.

2. Arbetslöshet kan mätas på olika vis. Arbetslösa kan sluta vara registrerade som arbetslösa av olika skäl, såsom att de fått jobb eller lämnat arbetsmarknaden. Detta kan också försvåra analyser (Card, Chetty, och Weber 2007).
3. Andra institutioner och regler kan också påverka hur arbetslöshetsförsäkringen fungerar. Till exempel vilka typer av krav som är förenade med att erhålla arbetslöshetsersättning, och hur dessa krav utvärderas. Flera av de empiriska analyserna menar att andra faktorer kan ha betydelse för den effekt som arbetslöshetsersättningen har.
4. Om högre arbetslöshetsersättning gör att arbetsökande drar ned på sin sökintensitet minskar detta sannolikheten att de hittar ett jobb. Men om andra jobbsökande fortsätter söka i samma utsträckning, till exempel på grund av att de inte berörs av förändringen, ökar sannolikheten att dessa ska finna ett jobb (Lalive, Landais, och Zweimüller 2015; Levine 1993).
5. Högre arbetslöshetsersättning kan medföra att arbetsökande sänker sin sökintensitet och höjer sina lönekrav. Men längre tid i arbetslöshet kan även medföra sänkta lönekrav, vilket kan ha åtminstone delvis motstridig effekt. Arbetslösa kan tänkas växla ersättning mot möjligheten att hitta jobb som bättre matchar deras färdigheter (Nekoei och Weber 2017).
6. Långsiktiga normer och synen på risker relaterade till arbetslöshet skulle kunna medföra att arbetslöshetsförsäkringen har olika effekt i olika länder och att faktorer som är svåra att mäta och påverka, stör analyser av arbetsmarknaden (Agell 1999, 2002).
7. Det man vill fånga i studierna är den långsiktiga jämviktsarbetslösheten. När man beräknar elasticiteten måste man ta hänsyn till alla viktiga faktorer, däribland efterfrågechocker, såsom kortsiktiga förändringar av arbetslösheten som inte förklaras av förändrade villkor för arbetskraft och företag. Det finns ingen konsensus kring hur man beräknar jämviktsnivån eller hur man ska ta hänsyn till chocker. Därtill finns en stor diskussion kring hur man bör se på dessa fenomen (Galí 2015; Eriksson och Stadin 2015).

Finns det mer än en jämvikt?

Flera studier menar att chockerna har en särskilt stor betydelse för arbetslösheten i OECD-länderna de senaste decennierna. Frågan är även huruvida arbetslösheten, utifall att den ökar i och med en chock, kommer att sjunka tillbaka till den tidigare nivån eller förbli långsiktigt högre. Om arbetslösheten efter en exogen chock fastnar på en högre nivå långsiktigt kan detta innebära att vi har mer än en jämviktsarbetslöshet, vid nuvarande nivå av arbetslöshetsersättning.

Även om elasticiteten mellan arbetslöshetsersättning och arbetslöshet är positiv blir det i så fall troligen svårare att mäta detta exakt. Till exempel om en chock inträffar samtidigt som arbetslöshetsersättningen höjs och arbetslösheten stiger.

Rent generellt har en stor mängd argument framförts för den teoretiska möjligheten till förekomsten av mer än en jämvikt på arbetsmarknaden. För översiktliga diskussioner på detta tema se Blanchard och Summers (1988) och Farmer (2012). Några exempel: Pissarides (2000, samma källa som Finansdepartementet 2011 till stor del utgår ifrån) diskuterar översiktligt hur ett nödvändigt villkor för flera jämvikter i hans modell är stordriftsfördelar i sökteknologin. Generellt innebär stordriftsfördelar att om produktionsinsatserna till exempel fördubblas så ökar produktionen ännu mer än så. Pissarides hänvisar här till Diamond (1982) som beskriver en sökmodell där ökad sökintensitet i ena delen av arbetsmarknaden medför ökad sökintensitet i andra delar. Till exempel till följd av att om fler personer söker arbete så blir det även mer lönsamt för företag att öka sin sökaktivitet efter arbetskraft (jmf. Diamond 2011).

Ett vanligt antagande är att om arbetslösheten stiger på grund av någon form av oväntad händelse ("chock"), riskerar den att fastna tillfälligt på en högre nivå, men långsiktigt återgå till jämviktsnivån (kallas för hysteresis/persistens). Möller (1990) och Pissarides (1992) beskriver på olika vis hur en kortsiktig ökad arbetslöshet kan medföra att jämviktsarbetslösheten ökar långsiktigt, om de som blir arbetslösa tappar färdigheter och får svårt att hitta nya jobb. Arbetslösheten går upp i en lågkonjunktur och går sedan inte ned igen till gamla jämviktsnivån utan fastnar på ny högre jämvikt (Galí 2015, 2016).

Förändrad arbetslöshetsersättning

Regeringen genomförde flera förändringar kring 2006 som påverkade ersättningsgraden. Finansdepartementet (2011) bedömde att dessa förändringar skulle medföra att ersättningsgraden sjönk med 5 procentenheter, vilket skulle leda till att arbetslösheten skulle sjunka med 0,6 procentenheter och sysselsättning öka med 0,8 procentenheter. Deras bedömning refererar bland annat till samma empiriska studier av elasticiteten som vi tar upp här.

Den nuvarande regeringen höjde 2015 ersättningen för arbetslösa med 150 kr extra dag 1–100 i arbetslöshet och högsta dagpenningen från 680 till 760 kr, så att maximala dagersättningen blev 910 kr. Regeringen aviserade i sin budgetproposition för 2018 att antalet karensdagar kommer att sänkas från nuvarande 7 till 6. Vi har beräknat arbetslöshetsförsäkringens ersättningsnivå i relation till lön och uppskattat hur ersättningsgraden kan komma att förändras till följd av regeringens reformer 2015–2018.

Vår beräkning är baserad på data från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens (IAF) över arbetslösa medlemmar i arbetslöshetsförsäkringen år 2006–2016, arbetslöshetsperioders längd och tidigare löner. För att kvalitetssäkra metoden börjar vi med att använda vår metod för att försöka replikera beräkningarna i Finansdepartementet (2011) som presenterar en beräkning av ersättningsgrad, förändringar till följd av reformerna 2006 och hur detta kan förväntas påverka arbetslösheten. Detta är en liknande jämförelse som den i Harbo Hansen (2013), vars metod vi utgår ifrån, se även bilaga 1.

Tabell 2 jämför Finansdepartementets beräkningar och vår replikering för 2006-reformerna, och vår nya beräkning på reformerna 2015–2018. Vår beräkning för 2006-reformerna resulterar i en annan ersättningsgrad än den Finansdepartementet rapporterade (vi får 70 % istället för 61,7 %). Denna skillnad kan delvis bero på att våra data endast omfattar arbetslösa medlemmar i arbetslöshetsförsäkring som erhåller ersättning medan Finansdepartementet gör en lite annan beräkning för hela arbetsmarknaden. Det viktigaste är dock att vi kommer fram till samma förväntade förändring av ersättningsgraden: minus 5 procentenheter till följd av 2006-reformerna.

Om ersättningsreglerna inte ändras, men lönerna fortsätter att öka så sjunker ersättningsgraden. Vår beräkning indikerar att ersättningsgraden 2006, efter reformerna var nere på 65 procent, för att 2016 ha sjunkit till 51 procent om vi bortser från 2015–2018-reformerna. 2015–2018-reformerna leder enligt vår beräkning till att ersättningsgraden ökar med nästan 10 procentenheter. För 2016 års data innebär detta alltså att ersättningsgraden ökar från 51 till 61 procent.

Våra resultat bör oavsett tolkas försiktigt. Ersättningsgrad kan beräknas på olika sätt, delvis beroende på antaganden om hur arbetsmarknaden fungerar. Vår beräkning är gjord på individer som erhåller ersättning från arbetslöshetsförsäkring. Men om ersättningen förändras samtidigt som kraven på att erhålla arbetslöshetsförsäkring förändras kan detta innebära att ersättningsgraden ändras på annat sätt. En växande andel av arbetskraften har idag privata inkomstförsäkringar, vilket vi inte tar hänsyn till i vår beräkning. Om många höginkomsttagare har tilläggsförsäkringar så att deras högsta

ersättning vid arbetslöshet kan detta medföra att förändringen av nivån för högsta ersättning inte förändras i praktiken så mycket som vi har beräknat. Vi har ej kunnat finna några bra data för att kunna uppskatta denna effekt mer i detalj. Om vi antar att förändringen av ersättningsgraden till följd av den höjda högsta dagpenningen endast blir hälften så stor eller mer skulle det innebära att ersättningsgraden ökar 2-4 procentenheter (Svärdman 2016). Detta innebär i så fall vidare att även den förväntade effekten på arbetslösheten blir mindre än förväntat, se diskussion nedan.

Konjunkturinstitutet (2015) beräknar att reformerna 2015 medför att ersättningsgraden ökar med 2-4 procentenheter, alltså maximalt hälften av vårt resultat. Resultaten är inte helt jämförbara. De använder uppgifter om samtliga individer på hela arbetsmarknaden utifrån förväntad ersättning medan vi jämför individer som faktiskt erhållit arbetslöshetsersättning (jmf. Finanspolitiska rådet 2015).

Tabell 2. Beräkningar

	Finansdepartementet (2011)	Vår replikering och beräkning
Ersättningsgrad före reformerna 2006 (%)	61,7 %	69 %
Förändrad ersättningsgrad efter 2006 (p.e.)	- 5	- 5
Arbetslöshet förändring (p.e.)	- 0,6	- 0,6
Ersättningsgrad före reformerna 2015-18 (%)		51 %
Förändring ersättningsgrad efter reformerna 2015-18 (p.e.)		+ 10
Därav...		
• höjd högsta dagpenning (p.e.)		+ 4
• höjd ersättn. dag 1-100 (p.e.)		+ 5
• en karensdag mindre (p.e.)		+ 1
Arbetslöshet förändring efter 2018 (p.e.)		+ 0-3,4

Källa: Se brödtext. Finansdepartementet (2011), tabell 5.5. P.e. = procentenheter.

Förändrad arbetslöshet

Vi har även gjort en enkel beräkning på hur detta kan tänkas påverka arbetslösheten. Detta bygger dels på vår beräknade förändring av ersättningsnivån och dels på kvasielasticiteten vi fann i tidigare studier.

Vi bortser här för enkelhetens skull från hur effekterna av arbetslöshetsförsäkringen även påverkas av andra faktorer. Att vi bortser från detta är ingen detalj utan kan mycket väl ha avgörande betydelse. Det är inte heller givet hur snabbt dessa reformer kan förväntas påverka arbetslösheten. I forskningen diskuteras hur förändringar kan få genomslag mer eller mindre direkt till att det kan ta 10-20 år. Därtill gör vi här en beräkning som beskriver sambanden "allt annat lika". Andra politiska åtgärder eller händelser i omvärlden påverkar också och kan mycket väl medföra att utvecklingen blir den rakt motsatta. Våra beräkningar ska därför enbart ses som en illustration över resonemangen och beräkningarna.

Hög elasticitet innebär alltså här att även mindre förändringar av ersättningsgraden kan förväntas medföra stora förändringar av arbetslösheten, allt annat lika. Medan en elasticitet nära noll innebär att arbetslösheten inte skulle förändras om arbetslöshetsersättningen förändras.

Ett sätt att illustrera detta ges i diagram 1. Här har vi valt 0,34 som högsta elasticitet, vilket då skulle leda till att arbetslösheten stiger långsiktigt med 3,4 procentenheter, till följd av att ersättningsgraden ökar med 10 procentenheter. Som lägsta elasticitet använder vi 0,01, det vill säga

att arbetslösheten knappt förändras alls. I diagrammet antar vi att arbetslösheten börjar påverkas av reformerna efter 2018 och når sin nya jämviktsnivå efter några år, men tidpunkt och längd på övergångsperioden är här helt godtyckligt valda enbart som illustration. Vissa effekter kan uppstå direkt medan andra tar längre tid.

Som diskuterades i avsnittet ovan tar vår beräkning av ersättningsgraden ingen hänsyn till förekomsten av privata inkomstförsäkringar. Om vi antar att privata inkomstförsäkringar, eller någon annan effekt, medför att ersättningsgraden ökar med 8 procentenheter istället för 10, så innebär detta även att den förväntade effekten på arbetslösheten också blir lägre. Om elasticiteten är 0,34 blir den maximala ökningen av arbetslösheten i detta fall 2,72 istället för 3,4 procentenheter.

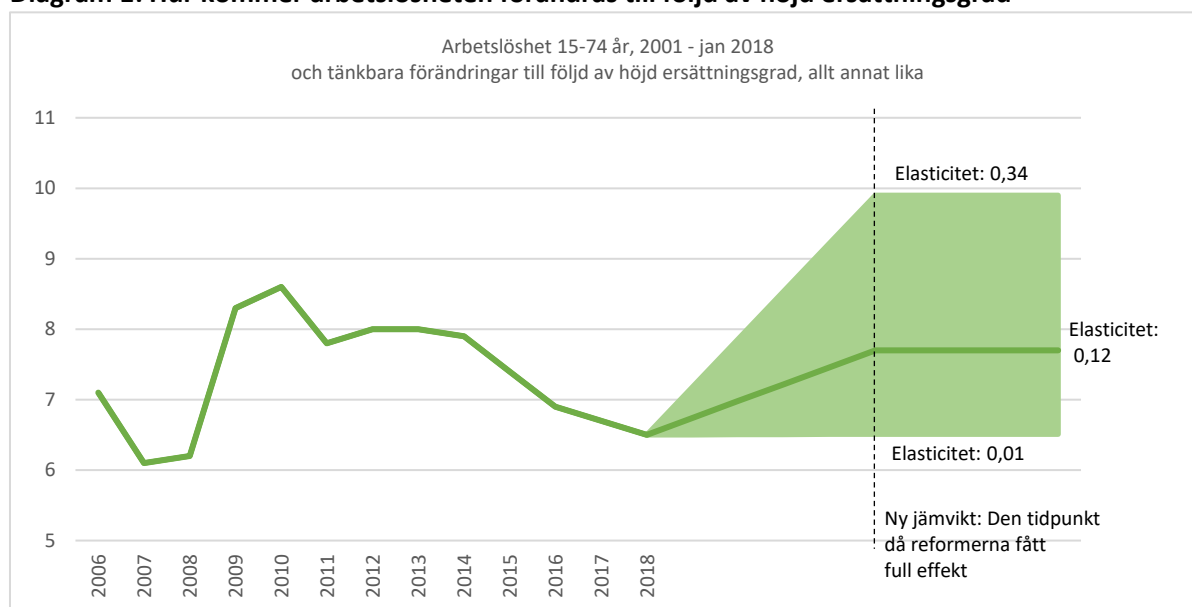
Är en elasticitet nära noll ett realistiskt antagande? De empiriska resultaten visar som sagt stor spridning. Historiskt har ersättningsgraden också varierat ännu mer än vad många av sentida empiriska studier fångar, utan tydliga stora variationer i arbetslösheten. Ersättningsgraden har gått från runt 10 procent på 1930- och 40-talet till över 80 procent under 1980-talet, för att sedan sjunka till under 60 procent på 2000-talet (The Swedish Institute for Social Research (SOFI) 2015; Socialstyrelsen 1955). Detta kan visserligen ha flera förklaringar, såsom att elasticiteten varierar beroende på ersättningsgraden eller någon annan faktor, men i ljuset av denna mer långsiktiga utveckling verkar en låg elasticitet i varje fall inte otänkbar.

Avslutande kommentar

I denna rapport har vi beräknat hur den nuvarande regeringens viktigaste reformer 2015-2018 påverkar arbetslöshetsförsäkringens ersättningsgrad. Detta är gjort på data över arbetslösa individers arbetslöshetstider och tidigare lön, med en metod hämtad från Harbo Hansen m.fl. (2013). Enligt vår beräkning medför regeringens reformer att ersättningsgraden ökar med ca 10 procentenheter.

Utifrån tidigare forsknings beräkningar av hur arbetslöshet och ersättningsgrad samvarierar uppskattar vi hur detta kan förväntas påverka arbetslösheten långsiktigt. Tidigare studier har funnit att när ersättningsgraden ökar med en procentenhet så kan arbetslösheten öka någonstans mellan 0,01 och 0,34 procentenheter. Om ersättningsgraden då ökar 10 procentenheter innebär det att arbetslösheten kommer att öka någonstans mellan 0,1 till 3,4 procentenheter.

Diagram 1: Hur kommer arbetslösheten förändras till följd av höjd ersättningsgrad

Källa: SCB. Se brödtext.

Källor

- Agell, Jonas. 1999. "On the benefits from rigid labour markets: norms, market failures, and social insurance". *The Economic Journal* 109 (453): 143–164.
- . 2002. "On the determinants of labour market institutions: Rent seeking vs. social insurance". *German Economic Review* 3 (2): 107–135.
- Avdagic, Sabina, och Paola Salardi. 2013. "Tenuous Link: Labour Market Institutions and Unemployment in Advanced and New Market Economies". *Socio-Economic Review*, maj, mwt009. <https://doi.org/10.1093/ser/mwt009>.
- Baccaro, Lucio, och Diego Rei. 2007. "Institutional determinants of unemployment in OECD countries: Does the deregulatory view hold water?" *International Organization* 61 (03): 527–569.
- Bassanini, Andrea, och Romain Duval. 2006. "Employment Patterns in OECD Countries: Reassessing the Role of Policies and Institutions". OECD Social, Employment and Migration Working Paper 35. OECD Publishing.
- Belot, Michèle, och Jan C. van Ours. 2004. "Does the Recent Success of Some OECD Countries in Lowering Their Unemployment Rates Lie in the Clever Design of Their Labor Market Reforms?" *Oxford Economic Papers* 56 (4): 621–42. <https://doi.org/10.1093/oep/gpf057>.
- Blanchard, Olivier J., och Lawrence H. Summers. 1988. "Beyond the Natural Rate Hypothesis". *The American Economic Review* 78 (2): 182–87.
- Blanchard, Olivier, och Justin Wolfers. 2000. "The Role of Shocks and Institutions in the Rise of European Unemployment: The Aggregate Evidence". *The Economic Journal* 110 (462): C1–33.
- Boone, Jan, och Jan C. Van Ours. 2004. "Effective active labor market policies". http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=641561.
- Card, David, Raj Chetty, och Andrea Weber. 2007. "The Spike at Benefit Exhaustion: Leaving the Unemployment System or Starting a New Job?" *The American Economic Review* 97 (2): 113–18.
- Daveri, Francesco, Guido Tabellini, Samuel Bentolila, och Harry Huizinga. 2000. "Unemployment, Growth and Taxation in Industrial Countries". *Economic Policy* 15 (30): 49–104.
- Dean Baker, Andrew Glyn, David R. Howell, och John Schmitt. 2005. "Labor Market Institutions and Unemployment: Assessment of the Cross-Country Evidence". I *Fighting Unemployment*, 72–118. Oxford Scholarship Online.
- Diamond, Peter A. 1982. "Aggregate demand management in search equilibrium". *Journal of political Economy* 90 (5): 881–894.
- . 2011. "Unemployment, vacancies, wages". *American Economic Review* 101 (4): 1045–72.
- Eichhorst, Werner, Michael Feil, och Christoph Braun. 2008. *What Have We Learned? Assessing Labor Market Institutions and Indicators*. IAB Discussion Paper: Beiträge Zum Wissenschaftlichen Dialog Aus Dem Institut Für Arbeitsmarkt- Und Berufsforschung, 22/2008. Nürnberg. <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-294284>.
- Elmeskov, Jörgen, John P. Martin, och Stefano Scarpetta. 1999. "Key Lessons For Labour Market Reforms: Evidence From OECD Countries' Experience". SSRN Scholarly Paper ID 181273. Rochester, NY: Social Science Research Network. <http://papers.ssrn.com/abstract=181273>.
- Eriksson, Stefan, och Karolina Stadin. 2015. "What are the determinants of hiring? The role of demand and supply factors". Working Paper, IFAU-Institute for Evaluation of Labour Market and Education Policy.
- Farmer, Roger E. A. 2012. "Confidence, Crashes and Animal Spirits". *The Economic Journal* 122 (559): 155–72. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2011.02474.x>.
- Finanspolitiska rådet. 2015. "Beräkningsunderlag – effekter på sysselsättningen av höjd ersättning i A-kassan". <http://www.finanspolitiskaradet.com/download/18.7080f60714d36b5252b75b6d/1431352460697/PM+til+Svensk+finanspolitik+2015.pdf>.
- Flaig, Gebhard, och Horst Rottmann. 2013. "Labour market institutions and unemployment: an international panel data analysis". *Empirica* 40 (4): 635.
- Forslund, Anders. 2008. *Den svenska jämviktsarbetslösheten: en översikt*. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).
- Fredriksson, Peter, och Martin Söderström. 2008. "Do unemployment benefits increase unemployment? New evidence on an old question". Working paper/IFAU-Institute for Labour Market Policy Evaluation.
- Galí, Jordi. 2015. "Hysteresis and the European unemployment problem revisited". National Bureau of Economic Research.
- . 2016. "Insider-outsider labor markets, hysteresis and monetary policy". *Universitat Pompeu Fabra, Department of Economics Working Papers*, nr 1506.
- Harbo Hansen, Niels-Jakob, Hannes Malmberg, och Georg Marthin. 2013. "Taket i a-kassan och sysselsättningen - vad kan man säga?" <http://www.sverigesakassor.se/wp-content/uploads/2016/11/Anders-Borg-%C3%B6verskattar-a-kassans-effekt-p%C3%A5-jobben-%E2%80%93-doktorandernas-rapport-fr%C3%A5n-Almedalen-2013.pdf>.

- Howell, David R., och Miriam Rehm. 2009. "Unemployment Compensation and High European Unemployment: A Reassessment with New Benefit Indicators". *Oxford Review of Economic Policy* 25 (1): 60–93. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grp010>.
- IMF. 2003. "World Economic Outlook, April 2003 – Chapter 3: Growth and Institutions - chapter3.pdf". International Monetary Fund. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2003/01/pdf/chapter3.pdf>.
- Konjunkturinstitutet. 2015. "Ny politik får varaktiga effekter på arbetsmarknaden". <https://www.konj.se/download/18.2de5c57614f808a95afccda8/1441281722001/Ny-politik-far-varaktiga-effekter-pa-arbetsmarknaden.pdf>.
- Lalive, Rafael, Camille Landais, och Josef Zweimüller. 2015. "Market externalities of large unemployment insurance extension programs". *American Economic Review* 105 (12): 3564–96.
- Layard, Richard, Stephen Nickell, och Richard Jackman. 1991. *Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Levine, Phillip B. 1993. "Spillover effects between the insured and uninsured unemployed". *ILR Review* 47 (1): 73–86.
- Möller, Joachim. 1990. "Unemployment and deterioration of human capital". I *Hysteresis Effects in Economic Models*, 91–107. Springer.
- Nekoei, Arash, och Andrea Weber. 2017. "Does Extending Unemployment Benefits Improve Job Quality?" *American Economic Review* 107 (2): 527–61. <https://doi.org/10.1257/aer.20150528>.
- Nickell, Stephen. 1997. "Unemployment and labor market rigidities: Europe versus North America". *The Journal of Economic Perspectives* 11 (3): 55–74.
- Nickell, Stephen, Luca Nunziata, och Wolfgang Ochel. 2005. "Unemployment in the OECD since the 1960s. What Do We Know?" *The Economic Journal* 115 (500): 1–27.
- Nickell, Stephen, Luca Nunziata, Wolfgang Ochel, och Glenda Quintini. 2001. "The Beveridge Curve, Unemployment and Wages in the OECD from the 1960s to the 1990s - Preliminary Version". Monograph. juli 2001. <http://cep.lse.ac.uk>.
- Nunziata, Luca. 2002. *Unemployment, labour market institutions and shocks*. Nuffield College.
- Orlandi, Fabrice. 2012. "Structural unemployment and its determinants in the EU countries". Directorate General Economic and Monetary Affairs (DG ECFIN), European Commission. <https://ideas.repec.org/p/euf/ecopap/0455.html>.
- Oswald, Andrew J. 1997. "The missing piece of the unemployment puzzle".
- Pissarides, Christopher A. 1992. "Loss of skill during unemployment and the persistence of employment shocks". *The Quarterly Journal of Economics* 107 (4): 1371–1391.
- . 2000. *Equilibrium Unemployment Theory - 2nd Edition*. Second edition edition. Cambridge, Mass: The MIT Press.
- Rogerson, Richard, Robert Shimer, och Randall Wright. 2005. "Search-theoretic models of the labor market: A survey". *Journal of economic literature* 43 (4): 959–988.
- Scarpetta, Stefano. 1996. "Assessing the Role of Labour Market Policies and Institutional Settings on Unemployment: A Cross Country Study". *OECD Economic Studies* 26.
- Socialstyrelsen. 1955. "Sociala meddelanden. 1955: 1-6 (pdf) - Statistiska centralbyrån". 1. Sociala meddelanden. Stockholm: Kungliga Socialstyrelsen.
- Stockhammer, Engelbert, Alexander Guschanski, och Karsten Kahler. 2014. "Unemployment, capital accumulation and labour market institutions in the Great Recession". Working Paper PKWP1406. Post Keynesian Economics Study Group (PKSG). <https://ideas.repec.org/p/pke/wpaper/pkwp1406.html>.
- Stockhammer, Engelbert, och Erik Klär. 2011. "Capital accumulation, labour market institutions and unemployment in the medium run". *Cambridge Journal of Economics* 35 (2): 437–57.
- Svärdman, Håkan. 2016. "Välfärdstendens 2016. Delrapport 2: Trygghet vid arbetslöshet". <http://trygghetsspanarna.folksamblogg.se/wp-content/uploads/2009/08/V%C3%A4lf%C3%A4rdstendens-2016-del-2-Trygghet-vid-arbetsl%C3%B6shet-PDF.pdf>.
- The Swedish Institute for Social Research (SOFI). 2015. "The Out-of-Work Benefits Dataset (OUTWB)". Stockholm University.

Bilaga: vår metod

Vi har utgått från anonymiserad data på arbetslösa individers perioder i arbetslöshet och tidigare lön från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens (IAF) statistikdatabas, från år 2006-2016. Data omfattar start- och slutdatum för arbetslöshetsperioderna, antal ersättningsdagar samt registrerad ersättningsgrundande löneinkomst som arbetslöshetskassorna har registrerat för individen kopplat till respektive ersättningsperiod.

Data omfattar individer som varit medlemmar i någon arbetslöshetskassa och ej bytt arbetslöshetskassa under undersökningsperioden. Om en arbetslös individ går från arbetslöshet till anställning och därefter inom 30 dagar efter den tidigare perioden av arbetslöshet registreras som arbetslös igen, räknas de båda arbetslöshetsperioderna som en och samma period av arbetslöshet.

För att räkna ut genomsnittlig ersättningsgrad för hela populationen av arbetslösa individer beräknas genomsnittlig ersättning under respektive arbetslöshetsperiod och därefter genomsnittlig ersättning för alla perioder i hela populationen under det aktuella året.

För att beräkna hur politiska reformer av ersättningsvillkoren förändrar ersättningsgraden beräknas den genomsnittliga ersättningen på samma data 2 gånger: en gång med villkoren som rådde före reformen och en gång med villkoren som rådde efter reformen.

För att beräkna effekterna av 2006-reformerna fokuserar vi på individer som var arbetslösa 2006 och deras dåvarande registrerade tidigare löneinkomster.

För att beräkna effekterna av den nuvarande regeringens reformer 2015-2018 fokuserar vi på individer som var arbetslösa 2016 och deras dåvarande registrerade tidigare löneinkomster.

Vi har även provat att göra motsvarande beräkningar på närliggande årtal med liknande resultat. Våra beräkningar bör tolkas med försiktighet.

För att räkna ut hur den förändrade ersättningsgraden kan förväntas påverka arbetslösheten multipliceras förändringen av den totala genomsnittliga ersättningsgraden för samtliga individer som erhåller arbetslöshetsersättning med de uppskattade elasticiteterna som uppges i tidigare studier.

Vi antar förenklat här att samtliga individer i datamaterialet har samma elasticitet mellan arbetslöshetsersättningens ersättningsgrad och arbetslöshet. Det är dock möjligt att anta att elasticiteten kan variera i vissa utsträckning men att de olika genomsnitt av elasticiteter vi använder för att diskutera tänkbara effekter på arbetslösheten då ändå återspeglar den genomsnittliga långsiktiga effekten